Галоўнае упраўленне па адукацыі Мінскага аблвыканкама
Упраўленне па адукацыі Мінскага райвыканкама
Дзяржаўная ўстанова адукацыі
«Мачулішчанская сярэдняя школа імя Герояў Савецкага Саюза
Удавенка І.Ц. і Гаманенка М.В.»

Рэспубліканскі конкурс
«Лепшая метадычная распрацоўка музейнага занятку»
Намінацыя «Музейная гульня»

Этнаграфічны батл

«Калі ласка, госці, у хату…»

(пазнавальна-забаўляльная гульня)

Аўтары: Янцэвіч Кацярына Сяргееўна, вучаніца 11 класа;
Вароніна Анастасія Андрэеўна, вучаніца 11 класа;
Каралёнак Жанна Леанідаўна, настаўніца беларускай мовы і літаратуры, кіраўнік школьнага музея «Спадчына;
Мілюкова Наталля Алегаўна, настаўніца беларускай мовы і літаратуры

Мінскі раён
2021

Уводзіны

Сёння ў нашай хаце свята,
Калі ласка, у нашу хату,
Гэй, рады спаткаць,
Гуляць дык гуляць.

У. Някляеў

Актуальнасць. Тэрмін «музейная педагогіка» ў апошні час стаў вельмі папулярным. Усё часцей прастору музея выкарыстоўваюць для грамадзянскага і патрыятычнага выхавання дзяцей і моладзі. Музей і яго экспанаты становяцца партнёрам настаўніка па рашэнню задач, звязаных з выхаваннем вучняў, а музейныя ўрокі садзейнічаюць павышэнню якасці адукацыі.

Этнаграфічны батл – гэта нетрадыцыйны музейны занятак, які пры дапамозе сапраўдных экспанатаў музея дазваляе стварыць атмасферу мінулага ў сучасным асяроддзі і пагрузіцца ў яе; развівае этнаграфічную культуру вучняў; выхоўвае цікавасць да народных традыцый, абрадаў, звычаяў; садзейнічае яднанню вучняў і настаўнікаў, бо ўсе ўдзельнікі атрымліваюць творчы імпульс да развіцця сваіх творчых здольнасцей; актывізуе пазнавальную дзейнасць вучняў.

Этнаграфічны батл – гэта інавацыйная педагагічная тэхналогія. У гэтым яе актуальнасць і значнасць.

Мэта: праз гульню паглыбіць веды ўдзельнікаў гульні па беларускім фальклоры, этнаграфіі, народным мастацтве, літаратуры, музыцы.

Задачы:

развіваць этнаграфічную культуру ўдзельнікаў гульні;

выхоўваць цікавасць да народных традыцый, абрадаў, звычаяў;

абуджаць патрэбу глыбей спазнаваць гісторыю і культуру свайго народа;

згуртаваць вучняў і настаўнікаў у адзіны калектыў аднадумцаў.

Месца правядзення: школьны музей «Спадчына».

Форма занятка: этнаграфічны батл – музейна-педагагічны занятак у форме пазнавальна-забаўляльнай гульні.

Удзельнікі: вучні старэйшых класаў і настаўнікі.

Асноўная частка

Апісанне гульні. Этнаграфічны батл «Калі ласка, госці, у хату... » – гэта пазнавальна-забаўляльная гульня, у якой удзельнікі некалькіх каманд (мінімум дзвюх) вучняў старэйшых класаў і настаўнікаў дэманструюць веданне беларускіх народных традыцый, творчыя здольнасці, спрыт, гумар, імправізіруюць на заданыя тэмы.

Умовы гульні. У батле ўдзельнічае некалькі каманд (дзве і больш). Кожная каманда прымае ўдзел у конкурсах. Пасля кожнага конкурса называецца пераможца. У канцы гульні журы аб'яўляе пераможцу па большай колькасці набраных балаў.

Конкурсы.

Першы конкурс – «Візітоўка». Кожная каманда за тры хвіліны павінна расказаць пра сябе.

Другі конкурс – «Запрашэнне». За пяць хвілін камандам неабходна стварыць запрашальную паштоўку.

Трэці конкурс – «Вада-вадзіца з чыстае крыніцы». У конкурсе удзельнічае адзін чалавек ад каманды. Па свістку ўдзельнікі бяруць карамысла, 2 вядры і бягуць за вадой. Перамагае той, хто хутчэй і болей прынясе вады.

Чацвёрты конкурс – «Хлеб-соль». Каманды загадзя атрымліваюць заданне спячы торт, пірог, булачкі (на выбар) і цікава прадставіць свой выраб.

Пяты конкурс – «Святочнае меню». Кожнай камандзе за 5 хвілін неабходна выбраць з наяўных картак назвы беларускіх страў і скласці святочнае меню.

На картках — назвы беларускіх народных страў і словы-"самазванцы".

Жур, пячыста, мачанка, конаўка, верашчака, хрусты, пячурка, мянташка, локшыны, ламанцы, мачыльня, наліснікі, лядоўня, панцак, калдуны, жырандоль, капытка, жвір, узвар, збінец, палукашак.

Шосты конкурс – «Спрытная гаспадыня». Гэта сапраўдная вясёлая эстафета. Ад кожнай каманды ўдзельнічаюць 5 чалавек. Па свістку адзін удзельнік бяжыць да печы, бярэ чыгунок, кідае ў яго тры морквіны і вяртаецца з ім да каманды, перадае яго натупнаму ўдзельніку, той нясе чыгунок да печы, ставіць на прыпечак, далей бярэ драўлянай лыжкай яйко з рэшата і вяртаецца з ім да каманды, перадае наступнаму удзельніку, трэці удзельнік нясе яйко назад, кладзе яго ў рэшата, бярэ кош і збірае ў яго рассыпаную бульбу, нясе кош наступнаму удзельніку, чацвёрты нясе кош на месца, бярэ маслабойку і нясе яе пятаму удзельніку, пяты адносіць маслабойку на месца, бярэ рушнік, скручвае яго на качалку і качае рушнік рубелем (5 рухаў), вяртаецца да каманды. Перамагае той, хто першы выканае заданні.

Сёмы конкурс – «Чароўны куфэрак». За 10 хвілін удзельнікам конкурса трэба знайсці ў куфры святочнае адзенне і апрануць аднаго члена каманды. А пасля ў гэтым строі прадэфіліраваць перад журы.

Восьмы конкурс – «Забаўкі для гасцей». Кожная каманда дэманструе гульню, танец, жарт ці што іншае, чым можна гасцей забавіць.

Пасля журы падводзіць вынікі батла, называе пераможцу і ўручае прызы.

Абсталяванне: музейная прастора, экспанаты з фондаў музея (каромысла, чыгункі, рубель, качалкі, кошык, нацыянальныя строі, паштоўкі, алоўкі, фарбы, карткі, музыка).

Сістэма ацэньвання. Журы – склад 5 чалавек.

Сцэнарый батла

Гучыць музыка (трэк Witany, гурт «Стары Ольса»)
На фоне музыкі выходзяць вядучыя – бабуля ў беларускім нацыянальным строі і ўнук у маладзёжным адзенні

Бабуля: Дзень добры, паважаныя сябры! Шчыра вітаем Вас у нашай музейнай прасторы!
Унук: Прывецікі!
Бабуля:

Мы ўсім сваёй гасціннасцю вядомы,
Надзейныя сябры і дружбакі.
І, госць, і падарожны ў нас як дома.
А злым і травы колюцца ў бакі.
Гатовы ўсё аддаць –
І тым багаты,
Мы, беларусы,
Мы – народ такі.

Унук: Ты, бабулечка, як заўжды, з вершамі ды прымаўкамі. Па праўдзе кажучы, гэтыя радкі Рыгора Барадуліна дакладна падыходзяць да той дзеі, якая праз некалькі хвілін адбудзецца ў нашым музеі.
Бабуля: Цікава. А што ж такога тут адбудзецца?
Унук: Батл.
Бабуля (здзіўлена, прыкладаючы руку да сэрца): А Божачкі! Які такі батл?
Унук (спакойна): Этнаграфічны.
Бабуля: Ты не блытаеш? Мы ж хацелі, каб нашы ўдзельнікі паспаборнічалі, паказалі на што здатныя, веды свае прадэманстравалі. А тут батл нейкі.
Унук: Бабуля, батл – гэта і ёсць спаборніцтва. Разумееш? Гэта тое ж самае. Толькі слова іншае. Сучаснае. Моднае… Мы ж у Прысталіччы жывем, разумееш…
Бабуля (лагодна): Во яно як. Які ўнучак у мяне файны. Сучасны. Модны. Хоча, каб і бабуля ад моды на словы не адстала. Ну, батл дык батл. Няхай будзе модна, стыльна, маладзёжна, але крыху і па-даўнейшаму. Let's Go! Show, міленькі.

Унук: І так. Мы пачынаем этнаграфічны батл. Сёння яго ўдзельнікі раскажуць і пакажуць, як на Беларусі сустракаюць гасцей. Каму, як не нам, такому гасціннаму народу, гэта паказаць. У батле прымаюць удзел дзве каманды – каманда настаўнікаў (*яе назва*) і каманда вучняў (*яе назва*). Вітаем каманды. Яны вясёлыя, знаходлівыя, актыўныя і гатовыя да любых нечаканасцяў.

Бабуля: Ну і якое спаборніцтва без журы?За батлам сочаць і ацэньваюць удзельнікаў… *(называюцца члены журы, іх 5 чалавек)*

Гучыць музыка («Касіў Ясь канюшыну», «Песняры»)

Унук: А наш першы конкурс называецца «Візітоўка». Кожная каманда за тры хвіліны павінна расказаць пра сябе.

Каманды па чарзе выступаюць
Журы агучвае вынікі першага конкурсу.

Бабуля:

Нашы дзверы ўсім адкрыты,
Просім гасцей ў хату!
І накормім, і напоім
Усім, чым багаты!

Унук: А наступны конкурс, як вы зразумелі, называецца «Запрашэнне». Камандам за пяць хвілін неабходна стварыць запрашальную паштоўку. Можна маляваць, выразаць, выдумляць, а пасля абараніць сваю работу.

Каманды працуюць пад беларускую народную песню «Прывітальная».
Каманды па чарзе выступаюць
Журы агучвае вынікі другога конкурсу.

Унук: Як табе, бабуля, візітоўкі нашых каманд?
Бабуля (бадзёра): Крэатыўна.
Унук (смеючыся): Так-так. Рухаемся далей.
Бабуля: Гасцей запрасілі, трэба хату прыбіраць, а вады ні кропелькі няма. Няхай каманды сходзяць па ваду аж вунь у той калодзеж *(рукой паказвае некуды).*
Унук: Далёка.
Бабуля: Нічога. Няхай пакажуць і сілу і спрыт. Бярыце, даражэнькія, па каромыслу, вёдры і хуценька нясіце ваду.

Пачынаецца трэці конкурс «Вада-вадзіца з чыстае крыніцы».
Падчас конкурсу гучыць песня «Цячэ вада ў ярок».
Журы абвяшчае пераможцу.

Унук: Во гэта хуткасць. Во спрыт. Малайцы! А цяпер, мяркую, можна і за пачастункі брацца. З чаго пачнём?
Бабуля: А чым на Беларусі гасцей сустракаюць?
Унук: Хлебам-соллю.
Бабуля (чытае верш Сцяпана Гаўрусёва «Хлеб-соль»):

На ручніках, расшытых пеўнямі,
хлеб-соль падносім да гасцей,

вядзем за стол, каўшамі пеннымі
частуем брагай пагусцей.
І не хаваем - дзе падзенешся? –
сваіх пачэсных мазалёў.
А трэба — крошкаю падзелішся:
лепш сто сяброў, чым сто рублёў.

Унук: Наш наступны конкурс так і называецца «Хлеб-соль». Давайце паслухаем, што раскажуць каманды пра свае вырабы і, канешна, пакаштуем.

Каманды прадстаўляюць загадзя падрыхтаваныя да конкурсу пірагі, булкі або хлеб і абараняюць свой выраб. Пачынае каманда з меньшай сумай балаў. Журы агучвае вынікі чацвёртага конкурсу.

Унук (задаволена): Во смаката!
Бабуля (бадзёра): Крэатыўна.
Унук (смеючыся): Так-так. Але каб яшчэ чаго смачненькага…
Бабуля: Галоднай курцы зярнятка на думцы. А то як жа. Нешта трэба і да хлеба. Наступны конкурс называецца «Святочнае меню». Кожнай камандзе за 5 хвілін неабходна выбраць з наяўных картак назвы беларускіх страў і скласці святочнае меню, каб усе густы гасцей задаволіць.

Каманды рыхтуюць святочнае меню пад песню «Бульба» А. Жыгалковіча, пасля прадстаўляюць свае работы, журы ацэньвае і называе пераможцаў пятага конкурсу.

Бабуля (звяртаецца да ўнука): Ці смачненька будзе, як думаеш?
Унук: Во! *(паказваее вялікі палец).* Каб гэтак нас у школьнай сталоўцы кармілі, то былі б мы .. во *(надзьмувае шчокі),* здаровыя значыць.
Бабуля: Так, беларускія стравы каманды добра ведаюць. Але ў народзе кажуць: якая гаспадыня, такі і парадак.
Унук: А-а… Гэта бабуля мае на ўвазе, што наступны конкурс трэба аб'яўляць. Ён называецца «Спрытная гаспадыня». Гэта сапраўдная вясёлая эстафета. Ой, і цікава будзе….

Конкурс праходзіць пад музыку "Лявоніха".
Журы называе пераможцу.

Унук: А наперадзе яшчэ адзін конкурс. Ён называецца «Чароўны куфэрак».
Бабуля (чытае верш М. Багдановіча):

У Максіма на кашулі вышыты галубкі;
Я за тое вышывала, што цалуе губкі.
У Максіма на кашулі вышыты лісточкі;
Я за тое вышывала, што цалуе вочкі.
У Максіма на кашулі вышыты падкоўкі;
Я за тое вышывала, што цалуе броўкі.

І ў нашым куфры столькі прыгожых строяў, што ні адна модніца не адмовіцца.
Унук: Так. Удзельнікам наступнага конкурсу трэба апрануцца па-святочнаму – госці ж хутка на парозе будуць.
Бабуля: А то як жа, даражэнькі…

Конкурс адбываецца пад беларускую народную песню
«А ў Марусі хата на памосце», ансамбль «Бяседа».
Журы абвяшчае пераможцу.
Перамагае той, хто першы выканае заданні.

Унук: Ну як табе, бабуля, наша дэфіле ў нацыянальных строях?
Бабуля: Ото ж хораша! Прыгожа! Заўтра і я па Мачулішчах буду дэфіліраваць у новай спадніцы і бліскучых чаравіках.
Унук: Сцеражыцеся, людзі, што і будзе… Забава ды і толькі.
Бабуля: А якія ж госці без забаў? Беларусы гавораць: «Калі не спявалі, то і не весяліліся».
Унук: Так. Надышоў час апошняга конкурса «Забаўкі для гасцей». Кожная каманда дэманструе гульню, танец, жарт ці што іншае, чым можна гасцей забавіць.
Журы абвяшчае пераможцу гэтага конкурса.

Унук: Вось і скончыўся наш батл.
Бабуля: Шаноўнае журы падводзіць яго вынікі. І хутка мы даведаемся, што мы тут набатлілі. А пакуль давайце адзін аднаму паапладзіруем, бо ўсе удзельнікі вялікія малайцы.

Слова журы.
Абвяшчэнне вынікаў гульні.
Пераможца атрымлівае сувенір, другая каманда – суцяшальны прыз (цукеркі).

Унук: Шаноўныя сябры, да новых сустрэч. Бывайце здаровы, жывіце багата! Няхай шчасце будзе ў кожнай хаце. Няхай шчасце будзе не выпадкам, а частым госцем кожнага чалавека. Давайце жыць у міры і згодзе пад шчаслівым дахам нашай Беларусі.

Бабуля: Каб вам смачна спалася і лёгка ўставалася. Каб сталы ў вашых хатах былі багатымі, а душы і сэрцы - шчодрымі. Часцей азірайцеся, сябры, назад, у мінулае, каб не пагасла свечка на покуці - у хаце з матчынай душою.

Зноў гучыць беларуская народная музыка.
Удзельнікі батла танцуюць, спяваюць.

Заключэнне

Педагагічная задача настаўніка заключаецца ў тым, каб дапамагчы кожнаму вучню ўсвядоміць сваю ўнікальнасць і стварыць умовы для яго самаразвіцця.

Музейныя ўрокі-гульні рэалізуюць адну з патрэб чалавека – пазнавальную, садзейнічаюць развіццю і праяўленню творчага патэнцыялу, уздымаюць на якасна новы ўзровень веды, уменні і навыкі вучняў.

Музейныя ўрокі-гульні – пошук новых падыходаў у выхаванні падрастаючага пакалення сродкамі музейнай педагогікі; пошук новых ведаў і ўменне прымяняць ужо вядомае; актыўная дзейнасць як педагога, так і навучэнца. Сапраўдны педагог не той, хто вучыць, а той, у каго вучні вучацца.

Распрацоўку этнаграфічнага батла «Калі ласка, госці, у хату… » магчыма укараніць ў адукацыйны працэс.

Дадатак

Фотаздымкі